

Asia: VN/27236/2020

Kansallista yritysvastuulakia koskeva arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

1) Lausuntonne yleisesti arviomuistiosta.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisen arviomuistion sisällöstä. Ihmisoikeudet sekä ilmaston ja ympäristön suojelu ovat sekä Paltalle että palveluyrityksille erittäin tärkeitä teemoja. Jäsenemme kaikilla palvelutoimialoilla näkevät vastuullisuudella ja kestäväällä kehityksellä kasvavan merkityksen liiketoiminnalleen.

Palvelut luovat kestäväää kasvua monin eri tavoin. Useimmilla palveluiden päätoimialoilla arvonlisä CO₂-päästöjä kohden on kymmen- tai jopa satakertainen Suomen keskiarvoon verrattuna. Palvelualan yritykset vähentävät myös muiden toimialojen kasvihuonekaasupäästöjä, eli tuottavat hiilikädenjälkeä. Lisäksi moni palvelu perustuu digitalisaatioon ja aineettomaan arvonluontiin, mikä tekee niistä paitsi vähähiilisiä myös vähämateriaalisia.

Arviomuistio on sisällöltään hyvin laadittu, ja erilaiset näkökulmat tuodaan siinä kattavasti esille. Puutteena mainittakoon, että mahdollisella sääntelyllä suojattavat oikeushyvät – käytännössä siis kansainväliset sopimukset – on eritelty listamaisesti ilman, että valintoja olisi perusteltu tai niiden vaikutuksia olisi eritelty. Muistio tuo selkeästi esiin mahdollisen kansallisen vastuullisuussääntelyn moniulotteisuuden ja kompleksisuuden sekä sen, kuinka paljon jatkotyötä vaadittaisiin ennen varsinaisen lainvalmisteluprosessin mahdollista käynnistymistä.

Palta näkee, että kansallinen lainsäädäntö on suppea väline vaikuttaa sinänsä tärkeään ja keskeiseen asiaan, yritysten vastuullisen liiketoiminnan kehittymiseen. Yritysten näkökulmasta on perusteltua ja tärkeää hakea kansainvälisiä tai vähintään EU-tason yhteisiä ratkaisuja, jotta toimintaympäristö on selkeä ja ennakoitavissa. Yhdymme muistion näkemykseen siitä, että valmisteilla oleva EU-lainsäädäntö tarjoaa asianmukaisen etenemistavan vastuullisuussääntelyn kehittämiseen.

2) Lausuntonne kansalliseen yritys vastuusääntelyyn ryhtymisestä.

Yritysvastuuseen liittyvää lainsäädäntöä valmistellaan parhaillaan EU-tasolla. Kansallisen lainsäädännön edistäminen tilanteessa, jossa mahdollisen eurooppalaisen sääntelyn tulevaisuus on vielä muotoutumassa, aiheuttaa riskin päällekkäisestä ja keskenään ristiriitaisesta sääntelystä. Kuten arviomuistiossa todetaan, on yritysten etu, että yritys vastuusääntely on mahdollisimman yhtenäistä unionin sisällä. Arviomuistiossa kansallisen yritys vastuulain valmistelua ei nähdä ensisijaisena tavoitteena, vaan EU-lainsäädännön koetaan tarjoavan asianmukaisen etenemistavan vastuullisuussääntelyn kehittämiseen. Kannatamme vahvasti arviomuistion näkemystä etenemistavasta.

Kuten arviointimuistiossa todetaan, sääntelyn mahdollisista hyödyistä ei ole olemassa tutkimustietoa, joten uudella sääntelyllä saavutettujen hyötyjen varmuus on epäselvä. Sen sijaan sääntelyn haittoja yrityksille voidaan jo arvioida, ja ne saattaisivat toteuttamistavasta riippuen olla merkittäviäkin. Koronapandemia on kurittanut palvelualoja ja heikentänyt monien palveluyritysten toimintaedellytyksiä merkittäväällä tavalla. On ehdottoman tärkeää, ettei suomalaisten yritysten kilpailuasemaa heikennetä entisestään muutenkin haastavassa taloustilanteessa.

3) Lausuntonne muistiossa esitetyistä sääntelyvaihtoehdoista (velvoitteen sisältö, soveltamisala ja seuraamusjärjestelmä).

Emme näe kansallisen yritys vastuulainsäädännön edistämistä järkevänä tai vaikuttavana. Tästä syystä emme halua tässä vaiheessa ottaa kantaa erilaisiin sääntelyvaihtoehtoihin. Sellaiseen sääntelyyn, jonka vaikuttavuuden epäillään jo säädösvalmistelun aikana olevan heikko, ja josta on vaarana aiheutua merkittäviä hallinnollisia lisävelvoitteita suomalaisille yrityksille ei tulisi ryhtyä. Ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun toteutumisen varmistamiseksi tehokkainta on vaikuttaa aktiivisesti valmistelussa olevaan EU-lainsäädäntöön ja varmistaa se, että unionintasoisesta sääntelystä saadaan käytännössä toimivaa ja eri jäsenmaissa yhtenäisiä toimintatapoja turvaavaa.

4) Lausuntonne arviomuistiossa esitetyistä sääntelyn ihmisoikeus-, ympäristö- ja yritys vaikutuksista.

Kuten edellä on todettu, ennen EU-lainsäädäntöä voimaan tuleva kansallinen sääntely, joka olisi tiukempi kuin muissa jäsenvaltioissa voi heikentää sekä suomalaisten yritysten kilpailuasemaa että Suomen houkuttavuutta investointi- ja sijoittautumiskohteena. Tämän lisäksi kansallisen sääntelyn avulla saavutettavat konkreettiset hyödyt olisivat varsin rajallisia.

Arviomuistiossa todetaan, että vastaavanlaisen sääntelyn käytännön vaikutuksista ihmisoikeuksiin ja ympäristöön ei ole olemassa tutkimustietoa. Tieto sääntelystä aiheutuvista ihmisoikeus- ja ympäristöhyödyistä perustuu siten enemmän arvioon parhaasta mahdollisesta lopputuloksesta. Tällainen arvio ei voi olla hyvän lainvalmistelun pohjana. Kuten arviointimuistiossa todetaan, vaikutusten tarkempi arviointi vaatisi perusteellisempaa ja laajempaa vaikutusten arviointityötä.

Storm Anna
Palvelualojen työnantajat Palta ry.